

РЕШЕНИЕ

№ 724

гр. София, 01.04.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-A СЪСТАВ, в публично заседание на трети февруари през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Мариана Георгиева

Членове: Виолета Йовчева
Димитър Ковачев

при участието на секретаря Емилия М. Вукадинова
като разгледа докладваното от Мариана Георгиева Въззивно гражданско дело № 20211100505921 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 258 – 273 от ГПК.

С решение от 05.01.2021г. по гр. д. № 80832/2018г. Софийски районен съд, ГО, 49 състав, ответникът държавата, представлявана от М.НА Ф. е осъден на основание чл. 49, вр. чл. 45, ал. 1 от ЗЗД, вр. чл. 7 от Конституцията на Република България да заплати “Б.К.” ЕООД сумата от 2 894, 98 лева, представляваща обезщетение за претърпени имуществени вреди, изразяващи се в пропускане да бъде реализиран приход от цена на продадена произведена електрическа енергия за периода от 01.01.2014г. до 10.08.2014г., настъпили вследствие на приемане на §6, т. 2 и т. 3 от ЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2014г., с които се създават чл. 35а, чл. 35б, чл. 35в и чл. 73, ал. 1-4 от Закона за енергията от възобновяеми източници, обявени за противоконституционни с РКС № 13/2014г. и неизпълнение на задължението по чл. 22, ал. 4 от Закона за конституционния съд да уреди възникналите правни последици в резултат на прилагането на противоконституционните разпоредби, ведно със законната лихва върху главницата от 21.12.2018г. до окончателното изплащане.

Срещу решението е подадена в законоустановения срок въззивна жалба

от ответника държавата, представлявана от М.НА Ф., в която са изложени оплаквания за допуснати съществени нарушения на съдопроизводствените правила, довели до необоснованост на формираните от първоинстанционния съд изводи, както и за нарушение на материалния закон. Конкретно твърди, че постановеното решение е недопустимо, тъй като липсвала както процесуалноправна, така и материалноправна легитимация на държавата. Сочи, че Държавата и Народното събрание били различни правни субекти. На основание чл. 11, ал. 3 от Закона за публичните финанси първостепенен разпоредител по бюджета на Народното събрание бил неговият председател. Доколкото ищецът поддържал да е претърпял вреди от акт на Народното събрание, то именно последното било пасивно процесуално легитимирано по предявения иск като субект с призната от закона процесуална дееспособност, действащо като процесуален субституент по реда на ЗОДОВ или на възложител на работа по реда на ЗЗД, като последният като общ закон бил със субсидиарно приложение. Дори да се приемело, че е налице възлагане на работа по смисъла на чл. 49 ЗЗД от страна на Държавата към Народното събрание за осъществяване на законодателната дейност на страната /каквото възлагане обаче в частност не било налице/, то приложение намирало разрешението, дадено в т. 3 от ППВС № 17/1963 г. – че отговорността на юридически лица за действия на физически лица, на които те са възложили работа, се простира само до онези физически лица, чиято дейност се намира под пряк контрол на юридическото лице, чиято отговорност се търси. Ако работата била възложена от едно юридическо лице на друго юридическо лице, което под свой контрол я е възложило на свои служители или лица, работещи за него, то тогава първото юридическо лице не носело отговорност. Такъв бил и настоящият случай, тъй като твърдените вреди били следствие от незаконосъобразно поведение на народните представители, като част от Народното събрание на Република България. Следователно в случая било налице извършване на дейност по повод мандата на народните представители, които съгласно чл. 63 от Конституцията били част от състава на Народното събрание. На следващо място сочи, че Държавата не можела да се разглежда като възложител на работа на Народното събрание или на народните представители, нито Народното събрание и народните представители можело да се приемат за лица по смисъла на чл. 45 ЗЗД, на което държавата е възложила работа. Изборът, функциите и правомощията на Народното

събрание били детайлно регламентирани и произтичали от разпоредбите на Конституцията на Република България. Народното събрание било конституционно установена форма на народно представителство. Възникването на това отношение на представителство, както и неговото съдържание се определяли от политическата воля на избирателите. Тази воля се изразявала чрез акта на избора. Нямало друг акт, освен изборът, който делегирал власт на парламента. Т. е., не можело да се твърди, че Народното събрание извършва законодателна дейност по възлагане на Държавата, нито че Държавата се явява опосреден възложител на народните представители. Неправилно СРС бил приел, че приемането на противоконституционни разпоредби от законодателния орган представлява противоправно деяние. В българското законодателство не съществувала законова уредба, съгласно която действията на Народното събрание по приемане на закон, който впоследствие Конституционният съд е обявил за противоконституционен, да са противоправни, както и че прилагането на такъв закон до отмяната му с акт на Конституционния съд е противоправно. На основание чл. 149, т. 2 от Конституцията и кореспондиращият му чл. 12, ал. 1, т. 2 ЗКС Конституционният съд бил единственият орган, компетентен да се произнесе с решение по искане за установяване на противоконституционност на закон, а на основание чл. 151, ал. 2 от Конституцията актът, обявен за противоконституционен, не се прилагал от деня на влизането на решението в сила. Приемайки, че нормата на чл. 35а ЗЕВИ е противоконституционна от момента на нейното приемане, първоинстанционният съд се бил произнесъл извън своята компетентност, като в нарушение на чл. 149, т. 2 от Конституцията бил установил противоконституционност на закон с правораздавателен акт, правните последици, от който били различни и в пряко противоречие на правните последици при обявена противоконституционност, посочени в чл. 151, ал. 2 от Конституцията. По този начин гражданският съд на практика отричал и не зачитал установителното конститутивно действие на решенията на Конституционния съд, нито установеното с императивни норми действие на закон във времето, който е бил обявен за противоконституционен; не зачитал също така и задължителната обвързваща съда сила на решенията на Конституционния съд, посочена в чл. 14, ал. 6 ЗКС. Практиката на Конституционния съд била трайна и непротиворечива относно момента, в който един противоконституционен

закон преустановявал да бъде обективно приложимо право – това бил моментът, в който решението му влиза в сила. Всякакво тълкуване в обратен смисъл от гражданските съдилища противоречало на правилото на чл. 151, ал. 2, както и на чл. 149, т. 1 от Конституцията. Щом Конституцията запазвала действието на противоконституционния закон като изрично постановявала, че той не се прилага след влизане в сила на решението на Конституционния съд, нямало никакво основание да се приеме, че той е приет противоправно, прилаган е противоправно и е увреждащ адресатите си преди обявяването му за противоконституционен. Това се потвърждавало и от Решение № 3 от 28.04.2020 г. на Конституционния съд по съединени дела № 5/2019 г. и № 12/2019 г. – действието на решението на Конституционния съд, с което се обявявал закон за противоконституционен, било занапред. До обявяването му за противоречащ на Конституцията, законът регулирал обществени отношения, имал правен ефект и се прилагал валидно, т. е. уреждал правоотношения. Ето защо неправилен бил изводът на СРС, че в периода от приемането до обявяването на един закон за противоконституционен същият не бил породил всички правни последици на перфектен закон и че приемането на противоконституционен закон от Народното събрание представлява противоправно поведение. Действието на решенията на Конституционния съд занапред изключвало противоправността както на приемането, така и на прилагането на обявения впоследствие за противоконституционен закон. Неправилно СРС бил приел, че е налице противоправно действие. След като Основният закон постановявал, че за периода от влизането в сила до обявяването му за противоконституционен нормативният акт продължава да се прилага, нямало основание да се приеме, че същият е приет противоправно и незаконосъобразно. Упражняването на законодателна власт от Народното събрание не представлявало незаконно действие, а негово конституционноустановено правомощие и актът на гласуване на народните представители на закон на 04.12.2013 г. не водело до настъпване на имуществени вреди на общо основание. В България конституционният контрол бил последващ, т. е. имал за предмет действащи правни актове. Теорията и константната съдебна практика били единодушни, че решенията на Конституционния съд имат действие *ex nunc*, като обявените за противоконституционни актове не се прилагали от датата на влизане на решението на съда в сила. Следователно всеки нормативен акт, преди

обявяването му за противоконституционен, бил валиден, действащ и законосъобразен, т. е. преди влизането на решението на Конституционния съд в сила липсва каквато и да е противоправност както на обявения за противоконституционен акт, така и на действията по неговото приемане. По същата логика не можело да се твърди наличието на неправомерна законодателна дейност въобще. Доколкото осъществяваният контрол бил винаги последващ с действие занапред, се приемало, че е налице презумпция за законосъобразност на законодателната дейност. Така ищецът не можел да твърди настъпването на вреди за минал период вследствие на действия, които били напълно правомерни към момента на извършването им. Неправилно първоинстанционният съд бил приел и че е налице противоправно бездействие от страна на Народното събрание, което следвало да преуреди последиците от действието на процесните разпоредби по реда на чл. 22, ал. 4 ЗКС. Конституционната разпоредба на чл. 151, ал. 2 не задължавала Народното събрание да приеме закон по смисъла на чл. 22, ал. 4 ЗКС. Посочената разпоредба не вменявала абсолютно задължение за Народното събрание да осъществи законодателна дейност при всички случаи на обявяване на противоконституционност на закон. Съгласно чл. 22, ал. 4 ЗКС, възникналите от обявения за противоконституционен закон правни последици се уреждали от Народното събрание. Според Правилника за организацията и дейността на Народното събрание тези правни последици трябвало да бъдат уредени в срок от два месеца от влизане на решението на Конституционния съд в сила. Дали обаче щяла да бъде приета правна уредба по съответния въпрос и с какво съдържание зависело единствено от Народното събрание. Законодателната дейност на Народното събрание и в частност дейността по чл. 22, ал. 4 ЗКС била по целесъобразност, подчинена на съответна нормативна уредба. Респективно, единствено законодателят бил компетентен да реши, като държи сметка за принципите и изискванията на Основния закон, налице ли са правни последици и правоотношения възникнали от прилагане на закон, обявен за противоконституционен, подлежащи на трайна законова уредба. В този смисъл преценката за наличие на подлежащи на уредба правни последици от прилагане на противоконституционен закон до влизане в сила на решението на Конституционния съд, била въпрос от изключително правомощие на законодателен орган при спазване на нормативно установените правила,

която преценка била задължителна на основание чл. 86, ал. 2 от Конституцията. С Решението № 13 от 31.07.2014 г. на Конституционния съд се спирало прилагането на нормативна уредба, в която било уредено задължение за заплащане на такса, която така или иначе не е била дължима до началото на 2014 г. Нормите на чл. 35а и сл. от ЗЕВИ имали отношение единствено към задължението за заплащане на таксата и начина за определяне на размера ѝ. Това означавало, че правните последици, които възниквали с посоченото решение се свеждали до обстоятелството, че от датата на влизане в сила на решението на Конституционния съд таксата по чл. 35а ЗЕВИ спирала да се начислява. Този вид правни последици не създавали празнота в нормативната уредба, която да предполага преуреждане по смисъла на чл. 22, ал. 4 ЗКС, не било налице засягане на имуществената сфера на адресатите на обявените за противоконституционни разпоредби след 10.08.2014 г. Т. е., в настоящия случай не било необходимо последващо ревизиране на законосъобразно развили се и приключили публичноправни отношения, защото не било налице правоотношение, което обявените за противоконституционни разпоредби да са оставили неуредено. СРС, иземайки компетентността на законодателния орган, не само неправилно бил извършил преценка за наличие на определен вид последици, но сам бил определил по какъв начин да бъдат репарирани. Единствено законодателният орган бил овластен да признае извършеното законосъобразно на основание чл. 151, ал. 2 от Конституцията плащане на държавна такса за имуществена вреда по отношение на група организации и да постанови със задължителен за всички граждани, организации и държавни органи закон тяхното възстановяване със средства от държавния бюджет. Освен това СРС не бил разгледал и установил останалите елементи от фактическия състав на иска по чл. 49 ЗЗД, като обжалваното решение било немотивирано. Счита, че не е налице причинно-следствена връзка между твърдяното противоправно бездействие на НС и търпените вреди. Поддържа, че заплащането на процесните такси е извършено на годно и валидно правно основание – действащ нормативен акт и не може да се приеме, че тези суми представляват претърпяна от ищеца вреда под формата на загуби или пропуснати ползи. Освен това твърдяното противоправно бездействие е последващо спрямо момента на събиране на процесните такси. Ищцовото дружество не било обосновоало наличието на причинно-следствена връзка между бездействието

на НС и претърпените вреди. Следвало да се има предвид още, че твърдените вреди са настъпили /плащането на таксите е извършено/ преди да възникне задължението на НС да уреди правните последици от прилагането на обявления за противоконституционен нормативен акт. Поддържа се и релевираното възражение за изтекла погасителна давност. Съгласно чл. 114, ал. 3 ЗЗД за вземания от непозволено увреждане давността започвала да тече от откриването на дееца. В конкретния случай съгласно твърденията на ищеца в исковата молба се претендирали вреди от действия на народните представители от 42-тото Народно събрание по приемане на точки 2 и 3 от пар. 6 от Заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет за 2014 г., с които били създадени процесните разпоредби от ЗЕВИ. Увреждащото действие било настъпило на 04.12.2013г., защото именно тогава били гласувани и приети процесните норми. При известен към момента на извършването му деец, давността започвала да тече именно от тази дата, а до датата на предявяване на исковата молба била изтекла 5 годишна погасителна давност за вземанията. По тези съображения е направено искане за отмяна на първоинстанционното решение и постановяване на друго, с което предявеният иск да се отхвърли.

Насрещната страна „Б.К.“ ЕООД оспорва въззивната жалба като неоснователна. Излага становище, че обжалваното решение е правилно и обосновано, постановено в съответствие със събраните по делото доказателства и при правилно приложение на материалния закон. Поддържа, че правилно първоинстанционният съд бил приел, че предявените искове са допустими и отнесения до него правен спор е подведомствен и подсъден на гражданските съдилища. В публичните правоотношения държавата участвала чрез своите органи, които осъществявали предвидените в Конституцията и законодателната уредба правомощия. В гражданските правоотношения държавата участвала като отделен равнопоставен правен субект и се представлявала от министъра финансите, освен когато в закон било предвидено изрично тя да се представлява от друг свой орган. Сочи, че Народното събрание било държавен орган, осъществяващ предвидени в Конституцията властови правомощия, сред които – приемане на законодателни актове. Конституцията на Република България не изключвала отговорността на държавата за вреди, причинени от Народното събрание чрез законодателни актове. Следователно съгласно чл. 7 от Конституцията

държавата отговаряла за вредите, причинени от противоправни актове или действия на Народното събрание като държавен орган, както и от народните представители, като длъжностни лица, представляващи персоналният състав на този орган към определен период във времето. Счита, че по делото са ангажирани доказателства, установяващи наличието на кумулативните предпоставки на предявената претенция за обезвреда. Оспорва се основателността на релевираното възражение за погасяване на вземането по давност. По тези съображения е направено искане за потвърждаване на обжалваното решение.

Софийският градски съд, като прецени събраните по делото доказателства по свое убеждение и съобразно чл. 12 от ГПК във връзка с наведените във въззивната жалба пороци на атакувания съдебен акт и възраженията на въззиваемия, намира за установено следното:

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Настоящият съдебен състав приема, че първоинстанционното решение е валидно и допустимо.

Възражението на жалбоподателя за недопустимост на решението на СРС е неоснователно, поради следните съображения:

Процесуалната легитимация на страните е абсолютна процесуална предпоставка за правото на иск, поради което за наличието ѝ съдът следи служебно. Тя се обуславя от заявената от ищеца принадлежност на спорното материално право, т. е. от правното му твърдение за това обстоятелство, изложено в исковата молба, стига приложимият за правоотношението материален закон да не сочи друг ответник по заявените в обстоятелствената част твърдения. Когато ищецът изтъква обстоятелства, според които претендираните за обезщетяване имуществени вреди са причинени от дейност, изразяваща се в осъществяване на законодателната власт в България – в частност приемането на противоконституционна норма, респ. бездействие при изпълнение на задължението за уреждане на правните последици от нея, съгласно чл. 22, ал. 4 от Закона за Конституционния съд /ЗКС/, в процеса на упражняване на която Държавата се явява възложител /на работата на народните представители, формиращи държавния орган Народно събрание/ и

липсват основания за приложение на специалния закон – ЗОДОВ, за ангажиране на нейната отговорност, исковата претенция е подчинена на общия материален закон – чл. 49 ЗЗД и надлежен ответник по нея е Държавата. Един от основополагащите принципи за функционирането на държавата, намерил израз в чл. 7 от КРБ, е този за отговорността на държавата за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни лица. В обхвата на отговорността на Държавата по чл. 7 КРБ се включват всички актове и действия на държавните органи и длъжностни лица, включително и приетите от единствения орган, упражняващ законодателната власт – Народното събрание. Посочената норма урежда пряка отговорност на държавата, тъй като в най-широкия конституционен смисъл може да се приеме, че държавата е възложила на съответните длъжностни лица да упражняват държавни функции, като това възлагане е опосредено чрез възлагане от съответните държавни учреждения, с които посочените длъжности лица се намират в конкретни правоотношения. Държавата е специфична форма на политическа организация на обществото и управление на социалните процеси. Като такава тя съществува и функционира чрез системата от държавни органи. Държавата и нейните органи не са различни правни субекти в отношение на разделност, а са органически обединени и интегрирани в едно цяло. Конкретният държавен орган не може да бъде отделен от това цяло, тъй като неговите правомощия произтичат от държавата и той ги упражнява от нейно име. Държавният орган не може да съществува извън системата на държавните органи, нито пък може да упражнява правомощията си отделно от държавата. С оглед на това действията на държавния орган се явяват действия на самата държава. Поради това в случаите, когато от действията или бездействията на държавния орган бъдат причинени вреди на трети лица, то отговорността за тях се носи от Държавата. Затова за държавния орган не възниква самостоятелна отговорност за причинените на третите лица вреди, която да съществува едновременно с отговорността на Държавата за същите вреди. Отговорността на Държавата за вреди може да бъде реализирана чрез предявен против самата нея иск, а в случаите, когато това е допустимо и чрез иск, предявен против причинилия увреждането неин орган, в който случай последният има качеството на процесуален субституент. В този смисъл Държавата може да участва в делото като ответник по предявения иск за вреди, представлявана

от М.НА Ф., в качеството му на неин законен представител. Следователно релевираната претенция се явява допустима и подлежи на разглеждане по същество – в този смисъл са решение № 71 от 06.04.2020 г. на ВКС по гр. дело № 3804/2019 г., IV г. о., ГК и решение № 72 от 21.04.2020 г. на ВКС по гр. д. № 2377/2019 г., IV г. о., ГК. А значението и правното действие във времето на обявления за противоконституционен закон имат отношение единствено към съществуването на спора.

Следва да се посочи също така, че исковете на производители на електрическа енергия срещу Държавата за връщане на заплатени на основание чл. 35а, ал. 1 ЗЕВИ държавни такси за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници, предвид обявяването на нормата за противоконституционна, подлежат на разглеждане по общия съдопроизводствен ред, пред гражданския съд. Характерът на вземането – публично, държавно, е без значение, доколкото в случая се претендира обезщетение за непозволено увреждане пред общия съд – в този смисъл определение № 634 от 12.12.2017 г. на ВКС по ч. т. дело № 2496/2017 г., I т. о., ТК, определение № 796 от 20.12.2017 г. на ВКС по ч. т. дело № 2206/2017 г., II т. о., ТК, определение № 86 от 31.01.2018 г. на ВКС по ч. т. дело № 3001/2017 г., II т. о., ТК и определение № 157 от 02.03.2018 г. на ВКС по ч. т. дело № 432/2018 г., II т. о., ТК, определение № 389 от 14.05.2021 г. на ВКС по гр. дело № 145/2021 г., III г. о., ГК, определение № 281 от 12.04.2021 г. на ВКС по гр. дело № 3504/2020 г., IV г. о., ГК.

Обжалваното първоинстанционно решение е и правилно, като по изложените във въззивната жалба оплаквания съдът приема следното:

Основните фактически твърдения в предявената по делото искова молба са следните: 1) приет закон от НС, влязъл в сила на 01.01.2014г., въвеждащ задължение за плащане на такси към държавата от задължени субекти, измежду които и ищецът; 2) противоречие на същия закон с Конституцията и обявяването му за противоконституционен с решение на КС, влязло в сила на 10.08.2014г.; 3) заплатени /удържани/ от ищеца суми за тези такси за периода 01.01.2014г. - 10.08.2014г. в размер на исковата сума; 4) неизпълнение на задължението по чл. 22, ал. 4 ЗКС за уреждане на последиците от закона; 5) причиняване вреди на ищеца в размер на заплатените суми. При тези твърдения ищецът претендира от ответника заплащане на исковите суми като

обезщетение за непозволено увреждане.

Не е спорно между страните, а това се установява и от събраните доказателства, че ищецът е производител на електрическа енергия от възобновяеми източници чрез собствена фотоволтаична електроцентрала, въведена в експлоатация с разрешение за ползване, като за изкупуването на произведената електрическа енергия е сключил на 14.08.2012г. договор с крайния снабдител "ЕВН България Електроснабдяване" АД. Не е спорно и че с § 6 от Закона за държавния бюджет за 2014г. (ДВ, бр. 109/20.12.2013г.), в сила от 1.01.2014г., е бил изменен Законът за енергията от възобновяеми източници, като е бил създаден раздел V в глава 4, включващ чл. 35а - чл. 35в, с който е въведена такса, дължима от производителите на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия в размер на 20 % от преференциалната цена по чл. 31, ал. 1 ЗЕВИ без ДДС, която се удържа и внася в държавния бюджет от обществения доставчик или съответните крайни снабдители, които имат задължение за подаване на тримесечна справка в КЕВР и за превеждане на удържаните такси в срок до 15-то число на месеца, следващ тримесечието, за което се отнася.

Съгласно разпоредбата на чл. 35а ал.1 от ЗВЕИ за производството на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия се събира такса. Нормата на чл. 35 б от същия закон предвижда, че таксата се удържа и внася от обществения доставчик, съответно от крайния снабдител, който е задължен да удържа и внася таксата по този раздел, както и да подават тримесечна справка по образец, утвърден от ДКЕВР за дължимата такса за съответния период. Съгласно ал. 3 на същия текст, справка по ал. 2 се подава в ДКЕВР в срок до 15-то число на месеца, следващ тримесечието, за което се отнася.

От приетото в първоинстанционното производство заключение на съдебно-счетоводна експертиза, което не е оспорено от страните и следва да се кредитира като пълно и обосновано, се установява, че за периода 01.01.2014г.- 09.08.2014г. от ищеца е удържана такса по чл. 35 а от ЗЕВИ в размер на 2 894, 98 лева. Вещото лице е посочило, че таксата е удържана от ищеца от "ЕВН България Електроснабдяване" ЕАД, след което общественият доставчик/крайният снабдител от името на ищите е превеждал сумите на тримесечия по сметка на КЕВР. Така постъпилите такси били прехвърлени от КЕВР към централния бюджет. Горното, преценено в съвкупност с

обстоятелството, че ответникът не е предприел действия по принудителното им събиране, обосновава извода, че процесните такси са постъпили реално по сметка на държавния бюджет.

Отговорността по чл. 49 ЗЗД е особен вид безвиновна и обективна отговорност за чужди противоправни и виновни действия, като тази отговорност има гаранционно-обезпечителен характер. За да се ангажира отговорността на ответника по посочената разпоредба, следва да се установят общите предпоставки, при които за определено лице би възникнала деликтна отговорност, както и допълнителния факт на възлагане на работа на деликвента от ответника и причиняване на вредите при или по повод тази работа – така Постановление № 7 от 29. XII. 1958 г., Пленум на ВС, Постановление № 17 от 18. XI. 1963 г., Пленум на ВС, Постановление № 4 от 30. X. 1975 г., Пленум на ВС и Постановление № 9 от 28. XII. 1966 г., Пленум на ВС. В ППВС № 9/1966 г. е прието, че в някои случаи се касае до неспазване на правилата за извършване на възложената работа, а в други случаи до невземане на необходимите мерки за предотвратяване на увреждането; за възложителите бездействието е основание за отговорност за увреждането, когато то се изразява в неизпълнение на задължения, които произтичат от закона, от техническите и други правила и от характера на възложената работа.

Непозволеното увреждане – чл. 45 ЗЗД, се основава на нарушението на правната норма, изискваща от гражданите да не увреждат субективните права, имуществото и телесната цялост на другите физически или юридически лица. Непозволеното увреждане е сложен юридически факт, елементи на който са: 1/ деяние /действие или бездействие/, 2/ вредата, 3/ противоправността на деянието, 4/ вина и 5/ причинната връзка между противоправното и виновно поведение на дееца и настъпилите вреди. Вината се предполага до доказване на противното – чл. 45, ал. 2 ЗЗД.

С Решение № 13 от 31.07.2014 г. по конституционно дело № 1/2014 г. на Конституционния съд /Обн., ДВ, бр. 65 от 06.08.2014г./ са обявени за противоконституционни т. 2 и 3 от § 6 от ЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2014 г. /ДВ, бр. 109 от 2013 г./, с които са създадени чл. 35а, ал. 1, 2 и 3, чл. 35б, ал. 1, 2, 3 и 4, чл. 35в, ал. 1, 2 и 3 и чл. 73, ал. 1, 2, 3 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници /ДВ, бр. 35 от 2011

г., посл. изм. и доп., бр. 9 от 2013 г./. Не се твърди, нито са ангажирани доказателства, че има приет закон, който да урежда последиците във връзка с обявяването на разпоредбата на чл. 35а ЗЕВИ за противоконституционна, в т. ч. такива за уреждане на възникналите правни последици от обявления за противоконституционен акт по друг начин.

Според приетото в решение № 71 от 06.04.2020 г. на ВКС по гр. дело № 3804/2019 г., IV г. о., ГК, решение № 72 от 21.04.2020 г. на ВКС по гр. д. № 2377/2019 г., IV г. о., ГК и решение № 204 от 09.03.2021 г. на ВКС по гр. дело № 3812/2018 г., III г. о., ГК, съгласно § 3, ал. 1 ПЗР на Конституцията на Република България, съдът е оправомощен да установява противоречието на заварените закони с Конституцията от 1991г., като приложи пряко съответната конституционна разпоредба. С такова правомощие съдът не разполага по отношение на законите, приети при действието на Конституцията, т. е. след 13.07.1991 г. Уреденото в чл. 5, ал. 2 от Конституцията непосредствено действие оправомощава съда да прилага разпоредбите ѝ, без да е необходимо това да бъде опосредствано от закон, който да урежда по-детайлно съответните правоотношения или установява ред за упражняване на признатите от Конституцията права. Съответствието на приетите при действието на Конституцията от 1991 г. закони е отговорност на Народното събрание. Ако приет при действието на Конституцията от 1991 г. закон ѝ противоречи, компетентен да установи и обяви това е Конституционният съд съгласно чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията. Съдът не може да откаже да приложи закона по причина, че той противоречи на Конституцията, той може да тълкува закона в съответствие с Конституцията, т. е. при възможни различни тълкувания, съдът избира това, което съответства в най-голяма степен на Конституцията. Когато Конституционният съд е приел по искане за установяване на противоконституционност на закон, че той противоречи на Конституцията, приетото от Конституционният съд тълкуване на закона е задължително за всички, в т. ч. за съда. По силата на задължението си да знае закона, съдът е длъжен да знае и решенията на Конституционния съд, с които той се произнася по искания за установяване на противоконституционност на законите. Това е смисълът тези решения да се обнародват в Държавен вестник и да влизат в сила три дни след обнародването им съгласно чл. 152, ал. 2 от Конституцията. Влезлите в сила решения на Конституционния съд се ползват

със сила на пресъдено нещо по отношение на всички и съдът е длъжен служебно да я зачита, така както е длъжен да зачита служебно и силата на пресъдено нещо на съдебните решения според обхвата ѝ – в отношенията между страните или по отношение на всички, съгласно чл. 299 ГПК. Както съдът не може да приложи закона извън присъщото му действие във времето, така той не може да не зачете и действието на решение на Конституционния съд, с което е обявена противоконституционността на закон. Съдът е длъжен да приложи закона за отношенията, които са възникнали и приключили при неговото действие и да откаже приложението му за неприключилите отношения и за отношенията, които са възникнали, след като решението на Конституционния съд е породило действие.

Отговорност на Народното събрание е приетите от него закони да съответстват на Конституцията, защото народните представители поемат като основно свое задължение да я спазват под клетва, която те полагат съгласно чл. 76, ал. 2 от Конституцията при конституирането на всяко новоизбрано Народно събрание. Приемането на противоконституционен закон е неизпълнение на основното задължение за спазване на Конституцията от мнозинството народни представители. То е във висша степен противоправно, защото съгласно чл. 4, ал. 1 от Конституцията, Република България е правова държава, която се управлява на първо място според Конституцията и на следващо място според законите на страната. Приемането на противоконституционен закон е деликт, защото приемането му е противоправно деяние /във висша степен/ и приложението на противоконституционния закон неизбежно причинява вреди на правните субекти – както на самата държава, така и на гражданите и юридическите лица, които са в равна степен подчинени на закона до привеждането му в съответствие с Конституцията. Държавата не би успяла да поддържа качеството си "правова", ако не съществува ред за хармонизиране на законите с Конституцията и осъществяването в действителност на правоотношенията в съответствие с нея. Ако е противоправно това, което нарушава закона, във висша степен противоправно е онова, което нарушава Конституцията; и прекратяването на действието на противоконституционния закон е само първата стъпка за възстановяване на накърнеността на правовата държава. Възстановяването на правния ред може да бъде постигнато, като се отмени или прекрати приложението на противоконституционния закон. Ако

действието на противоконституционния закон е запазено в някаква част, за държавата възниква задължението да възстанови правото и за тези отношения, които са се осъществили в нарушение на Конституцията. Разпоредбата на чл. 22, ал. 4 от Закона за Конституционния съд е съгласувана с установеното в чл. 152, ал. 2 от Конституцията действие занапред на решенията на съда. Той установява не възможността Народното събрание да уреди възникналите правни последици от запазеното действие на обявения за противоконституционен закон, но го задължава да направи това, за да възстанови по този начин нарушения конституционен ред. Бездействието на Народното събрание да уреди правните последици от прилагането на противоконституционния закон е толкова противоправно, колкото и приемането на такъв закон. С приемането на противоконституционния закон Народното събрание нарушава конституционния ред, а с бездействието си, вместо да изпълни задължението си да го възстанови, Народното събрание продължава да поддържа нарушения конституционен ред. За Народното събрание в правовата държава възниква същото задължение /да възстанови нарушения конституционен ред/ и когато то отмени занапред приет от него закон, защото е противоконституционен.

Правните последици на влезлите в сила съдебни решения и присъди, индивидуалните административни актове и други публичноправни актове, издадени въз основа на противоконституционния закон; сключените правни сделки при неговото действие; извършените плащания и други действия при осъществяването на права и в изпълнението на задължения, възникнали непосредствено от действието на противоконституционния закон и от публичноправните актове и сделките, извършени при неговото действие, не може да продължат да съществуват в своето противоречие с конституционния ред. Ако те не бъдат уредени по справедлив начин, правовата държава би останала накърнена по правно непоносим начин. Докато Народното събрание не уреди всички правни последици от прилагането на противоконституционния закон чрез приемането на съответни правни норми, които чрез приложението им да компенсират продължаващото нарушение на правата, конституционният ред остава накърнен, което е несъвместимо с правовата държава. Народните представители имат задължението да спазват не само Конституцията, но и закона, който ги задължава да уредят възникналите правни последици от запазеното действие на обявения за

противоконституционен закон, за да бъде възстановен напълно конституционния ред. Продължаващите да съществуват правни последици от запазеното действие на обявения за противоконституционния закон винаги се поддават на правна уредба /най-малкото може да бъде създаден облекчен ред за определяне на вида и размера, както и за получаване на надлежно обезщетение/, но по различни причини релевантните правни последици може да останат неуредени въобще или да бъдат уредени от Народното събрание непълно или неточно. Последното не прави накърнения конституционен ред невъзстановим. Докато поддържат с бездействието си конституционния ред накърнен, мнозинството народни представители ангажират отговорността на държавата да обезщети на общо основание увредените от продължаващото да съществува нарушение на Конституцията.

Съгласно задължителното тълкуване на конституционните разпоредби, извършено по реда на чл. 149, ал. 1, т. 1 КРБ, с Решение № 3 от 28.04.2020 г. по конст. дело № 5/2019 г. на Конституционния съд на Република България, обявените за противоконституционни ненормативни актове – закони във формален смисъл, решения на Народното събрание и укази на президента – са невалидни от приемането или издаването им. По отношение на заварените от решението на Конституционния съд неприключени правоотношения и правоотношенията, предмет на висящи съдебни производства, противоконституционния закон не се прилага. Народното събрание урежда правните последици от прилагането на обявения за противоконституционен закон.

Точното изясняване на така даденото задължително тълкуване обаче е невъзможно без съобразяване и с решаващите мотиви на Конституционния съд, а именно: По принцип решението на Конституционния съд, обявяващо за противоконституционен закон, действа занапред /ex nunc/, а правният ефект на решението е в неприлагане на закона от деня на влизане в сила на решението на Конституционния съд, от който момент той представа да действа и да регулира обществените отношения, предмет на неговата уредба – чл. 151, ал. 2, изр. 3 КРБ. Докато Конституционният съд не обяви един закон за противоконституционен, се презумира, че той е в съответствие с Конституцията и валидно регулира обществените отношения, за чието уреждане е създаден. Възникналите от прилагането на закона правни

последници в рамките на правоотношения, приключили до влизане в сила на решението на Конституционния съд по принцип се запазват, но Народното събрание е конституционно /а и законово – чл. 22, ал. 4 ЗКС/ задължено да уреди тези възникнали последници по начин, който да обоснове пълно отстраняване на допуснатото конституционно нарушение, само по който начин може да се гарантира правната справедливост по отношение на тази категория правоотношения. Това задължение на Народното събрание се свързва и с чл. 7 КРБ, предвиждащ и отговорността на органа, издал противоконституционния акт. До произнасянето на Народното събрание, при наличие на правен спор, съдилищата го решават като прилагат пряко Конституцията и принципите на правото.

В разглеждания случай са налице предпоставките за ангажиране на отговорността на ответника. Налице е възлагане от Държавата в горепосочения широк смисъл, противоправно поведение на длъжностните лица, формиращи колективния държавен орган – Народното събрание, изразяващо се както в приемане на противоконституционна норма, така и в бездействие – неуреждане на възникналите в резултат прилагането на противоконституционната разпоредба правни последници по реда на чл. 22, ал. 3 ЗКС и в двумесечния срок, предвиден в ПОДНС, като в резултат на това ищецът е претърпял имуществени вреди, изразяващи се в нереализиран приход от цената на произведена от него електрическа енергия в размер на процесната сума. Презумпцията по чл. 45, ал. 2 ЗЗД не е оборена. Държавата, която е ответник по настоящото дело, е извършила деликт чрез своя законодателен орган, който е приел противоконституционна правна норма и след това не е изпълнил задължението си по чл. 22, ал. 4 от ЗКС да отстрани настъпилите от приложението на тази разпоредба неблагоприятни правни последници. Затова правните субекти, платили таксата по чл. 35а от ЗЕВИ имат правото да ги искат от държавата като обезщетение за причинените имуществени вреди /така решение № 71 от 06.04.2019г. гр.д. № 3804/2019г. по описа на IV ГО на ВКС/.

Запазването на действието на противоконституционния закон за "заварените" приключили отношения от влизането в сила на закона до влизането в сила на решението на Конституционния съд, с което е установена противоконституционността /каквото е и процесното/, не санира

противоправността на приемането на закона. Обратно, решението на Конституционния съд, с което е установена противоконституционността на закон установява със задължителна по отношение на всички сила на пресъдено нещо /която съдът е длъжен да зачете/, че законът е противоконституционен. Това не може да означава друго, освен че приемането му от Народното събрание е във висша степен противоправно, като и след това същият този орган противоправно е бездействал.

С удържането на процесната сума в размер на дължимата по приложимия закон такса /който закон е задължителен за всички държавни органи, организации и граждани, съгласно чл. 86, ал. 2 КРБ/, имуществото на ищеца е намаляло в причинна връзка с поведението на народните представители, като длъжностни лица от състава на Народното събрание, което съответно ангажира отговорността на Държавата, като правен субект. В този смисъл релевираната главна претенция следва да бъде изцяло уважена, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба.

Релевираното от ответника възражение за погасителна давност се явява неоснователно по следните съображения:

По отношение на вземането за непозволено увреждане е приложим общият давностен срок по чл. 110 ЗЗД. Началният момент на тази давност е установен в разпоредбата на чл. 114, ал. 3 ЗЗД и е свързан единствено с откриването на дееца – от деня на извършването на непозволеното увреждане, когато деецът е известен още тогава /в частност деецът е изначално известен/, а когато е неизвестен – от деня на неговото откриване. С оглед приетото вече по-горе, че увреждането е настъпило от момента на влизането в сила на Решението № 13 от 31.07.2014 г. по к. дело № 1/2014 г. на Конституционния съд /Обн., ДВ, бр. 65 от 06.08.2014 г./, с което са обявени за противоконституционни т. 2 и 3 от § 6 от ЗР на Закона за държавния бюджет на Република България за 2014 г. ДВ, бр. 109 от 2013 г./, с които са създадени чл. 35а, ал. 1, 2 и 3, чл. 35б, ал. 1, 2, 3 и 4, чл. 35в, ал. 1, 2 и 3 и чл. 73, ал. 1, 2, 3 и 4 от Закона за енергията от възобновяеми източници /ДВ, бр. 35 от 2011 г., посл. изм. и доп., бр. 9 от 2013 г./, а именно на 10.08.2014 г., съгласно чл. 151, ал. 2, изр. 2 КРБ, то от този момент до датата на предявяване на иска – 21.12.2018г., не е изтекъл изискуемият срок и вземането не е погасено по давност.

Като е достигнал до същите изводи първоинстанционният съд е постановил правилно решение, което следва да бъде потвърдено.

По отношение на разноските:

Въззиваемата страна претендира разноски за въззивното производство за възнаграждение за един адвокат. В тази връзка и след като взе предвид своевременно направеното от жалбоподателя искане по чл. 78, ал. 5 ГПК, въззивният съд приема следното:

Разпоредбата на чл. 78, ал. 5 ГПК предвижда, че при прекомерност на заплатеното от страната възнаграждение за адвокат, съдът може да присъди по-нисък размер на разноските в тази им част, но не по-малко от минимално определения размер съобразно чл. 36 от Закона за адвокатурата. Съгласно задължителните разяснения, дадени с т. 3 от ТР №6/2012 год. по т.дело №6/2012 на ОСГТК на ВКС, при намаляване на подлежащо на присъждане адвокатско възнаграждение, поради прекомерност по реда на чл. 78, ал. 5 ГПК, съдът не е обвързан от предвиденото в § 2 от Наредба №1 от 09.07.2004 г. ограничение и е свободен да намали възнаграждението до предвидения в същата наредба минимален размер.

По делото е ангажиран договор за правна защита и съдействие от 12.04.2021г., в който е уговорен адвокатски хонорар от 650 лева, която сума е заплатена изцяло в брой от възложителя. Материалният интерес в конкретния случай възлиза на 2 894, 98 лева. Съгласно чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 год. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, при интерес от 1 000 до 5 000 лева минималното възнаграждение е 300 лева + 7 % за горницата над 1 000 лева. В случая минималният размер възлиза на сумата от 432, 65 лева. Въззивният съд намира, че заплатеният адвокатски хонорар, съотнесен към действителната фактическа и правна сложност на делото /въззивното производство се е развило в 1 съдебно заседание, като не са събирани доказателства, а конкретният правен спор не е с твърде висока правна сложност/, се явява прекомерен и следва да бъде намален до 450 лева. Ето защо в полза на въззиваемата страна следва да се присъдят сторените по делото разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 450 лева.

С оглед цената на предявените искове и на основание чл. 280, ал. 3 от ГПК настоящото решение е окончателно и не подлежи на касационно обжалване.

Така мотивиран Софийският градски съд,

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 20002730 от 05.01.2021г., постановено по гр.дело № 80832/2018г. по описа на СРС, ГО, 49 състав.

ОСЪЖДА държавата, представлявана от М.НА Ф., с адрес гр. София, ул. „*****“ да заплати на „Б.К.“ ЕООД, с ЕИК *****, седалище и адрес на управление гр. Пловдив, ул. „*****“, на основание чл. 273, вр. 78, ал. 3 от ЗЗД сумата от 450 /четиристотин и петдесет/ лева – съдебни разноси във въззивното производство.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____